

В. Р. Палєєва, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **К. В. Гнедіна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

МЕТОД «ДИЗАЙН – МИСЛЕННЯ» ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Ключові слова: управлінський облік, прийняття управлінських рішень, метод «дизайн – мислення», управління.

Стрімкий розвиток технологій та інновацій привели до нових змін в усіх сферах життя. Незалежно від того, чи це підприємець, який починає нову справу, чи керівник міжнародної урядової організації, чи працівник освіти, їх об'єднує одне – усі вони прагнуть досягати якомога кращих результатів своєї діяльності та знайти нові шляхи вирішення «старих» проблем. У такому разі їм може допомогти ще досить нова в Україні, але дуже поширена в зарубіжних країнах інноваційна методика прийняття управлінських рішень – «дизайн – мислення» (англ. design thinking), яка допомагає перетворити складні задачі у приховані можливості.

На сьогодні найбільш прогресивні світові компанії, такі як Google, Apple, Procter&Gamble, IBM, ІКЕА залучають дизайнерів не лише для того, щоб зробити готові ідеї більш привабливими, але й для генерування інноваційних рішень, які через їх реалізацію в продуктах або послугах створюють додаткову цінність для споживача [1].

Зокрема, для того, щоб зрозуміти сенс самого поняття «дизайн – мислення», можна розглянути його складові окремо. У цьому випадку слово «дизайн» використовується в своєму прямому значенні, що в перекладі з англійської означає «проєктувати, створювати, конструювати». Слово «мислення» розглядається як процес пізнання користувачів, їхніх потреб, уподобань та поведінки [2]. Отже, метод «дизайн – мислення» – це інноваційний процес вирішення реальних проблем споживачів.

Цей метод здебільшого ґрунтується на творчому та креативному підході у процесі прийняття рішень. Особливо ефективним є використання цього методу в умовах невизначеності, коли перед нами постає недостатньо чітке або навіть невідоме завдання, де уміння творчо підходити до ситуації допомагає знайти рішення, яке навіть може перевершити наші очікування [3].

Найголовнішою та дуже важливою особливістю, яка відрізняє «дизайн – мислення» від інших методів, є його орієнтованість на інтереси людей, адже саме вони як потенційні споживачі кінцевого продукту, їхні потреби та бажання керують розробниками у процесі втілення своїх ідей [4].

У класичній методології «дизайн – мислення» найбільш поширеною є Стенфордська модель, яка складається з п'яти послідовних етапів: емпатія, визначення проблеми, генерація ідей, прототипування та тестування [5]. Дотримання цих етапів і ефективна організація процесу прийняття рішень допоможе розв'язати проблеми у соціальному підприємстві, малому та великому бізнесі, на державному рівні та навіть в особистому житті [4]. Ключові етапи методу «дизайн – мислення» наведено в таблиці.

Таблиця

Ключові етапи методу «дизайн – мислення»

Назва етапу	Характеристика
1	2
1. Емпатія	На цьому етапі відбувається максимальне занурення у проблему. Емпатія – це здатність поставити себе на місце іншої людини (споживача) та зрозуміти її дії, потреби та бажання. Така візуалізація дозволить створити дійсно цінну пропозицію для споживача. Серед основних інструментів цього етапу є: спостереження за поведінкою людей, неформальне спілкування (інтерв'ю) [6].
2. Визначення проблеми	На цьому етапі відбувається обробка та систематизація отриманих на попередньому етапі даних і, як результат, формування ключових, найбільш значущих проблем та концентрація на їх вирішенні. Основним інструментом цього етапу є обговорення в колективі для того, щоб уникнути формуванню абстрактних проблем [4].

1	2
3. Генерація ідей	На цьому етапі продукуються ідеї, необхідні для вирішення конкретного завдання. Важливо фіксувати абсолютно усі можливі ідеї – від простих до неможливих. Серед основних інструментів цього етапу є: мозковий штурм; скетчинг (ескіз); створення мапи думок [6].
4. Прототипування	На цьому етапі ідея трансформується у прототип. Перші моделі варто робити швидко і дешево, щоб отримати фідбек від користувачів, що дає змогу побачити, як працює ця ідея та що потрібно вдосконалити. На цьому етапі виправлення помилок є значно дешевшим, ніж якби це було на кінцевому етапі [5]. Надалі прототипи стають все більш вдосконаленими. Основним інструментом цього етапу є «бодістормінг» (потребує активної фізичної участі в ситуації – прототип демонструється кінцевому користувачу) [4].
5. Тестування	На цьому етапі відбувається тестування користувачами уже створених прототипів. Дуже важливо переконатися в тому, чи зрозумілий та зручний цей продукт для користувача. За потреби можна повернутися до етапу генерування ідей для вдосконалення моделі. Цей процес може повторюватись декілька разів, доки не буде отримано бажаний результат [1].

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 4, 5, 6].

Водночас іншою відмінною рисою цього методу є його циклічність та нелінійність алгоритму. Незважаючи на те, що процес прийняття рішення є структурованим, застосування методу «дизайн – мислення» на практиці є гнучким та інтуїтивним. Так, наприклад, кілька етапів можуть проводитися паралельно або в разі потреби існує можливість додаткового повторення конкретного етапу чи взагалі усієї процедури. Загалом багаторазове відтворення процесу дизайн – мислення дає переваги, оскільки можна значно звузити проблему, краще зрозуміти споживача та отримати бажаний результат [6].

Отже, підходи дизайн – мислення використовуються для прийняття інноваційних рішень для будь-якого типу завдань – від індивідуальних до завдань державного рівня. Використання цього методу дає можливість творчо підходити до вирішення проблем, навіть складних і неоднозначних. В Україні дизайн – мислення лише на старті свого розвитку, проте вже спостерігається активна практика його застосування в деяких вітчизняних компаніях й організаціях та є перспективи його ширшого використання в умовах динамічних змін зовнішнього середовища та сучасних викликів.

Список використаних джерел: 1. Каравайна А. Дизайн-мислення: як застосовувати метод на практиці. *Beetroot Academy*. 2018. URL: <https://beetroot.academy/blog/general/dizajn-mislennya-yak-zastosovuvati-metod-na-praktitsi>. 2. Зубкова О. Дизайн – мислення в освіті. *Всеосвіта*. 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/dizajn-mislenna-v-osviti-4703.html>. 3. Фабрикант О. 50 відтінків дизайн-мислення: у яких сферах використовувати метод. *Інтернет-журнал PLATFORMA*. URL: <http://bydesign.platfor.ma/dt-everywhere>. 4. Фабрикант О. Давай по порядку: як влаштовано метод Design Thinking. *Інтернет-журнал PLATFORMA*. URL: <http://bydesign.platfor.ma/stages-of-dt>. 5. Вахрамеев В. Що таке дизайн-мислення: Стенфордська модель та модель 4w. *Intellias*. 2020. URL: <https://www.intellias.ua/blog/design-thinking-models>. 6. Шутка І. Все буде дизайн: як знаходити рішення, яких не існувало раніше. *Інтернет-журнал PLATFORMA*. URL: <http://bydesign.platfor.ma/what-is-dt>.

УДК 657:658.18

О. М. Петрик, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **К. В. Гнедіна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Ключові слова: бюджетна установа, внутрішній контроль, система внутрішнього контролю, бухгалтерський облік, облік у бюджетних установах.

У сучасних реаліях функціонування бюджетних установ та організації їх облікової роботи доволі часто зустрічаються непоодинокі випадки помилок та шахрайства. Здебільшого це трапляється у зв'язку з тим, що за бюджетними коштами керівництво установ слідкує не так